Vindkraftverk – en dödsfälla för djuren?

Philippa Björk
Populärvetenskaplig sammanfattning av Självständigt arbete i biologi 2015
Institutionen för biologisk grundutbildning, Uppsala universitet

Vindkraft beskrivs ofta som ett elalternativ som är bra för naturen, men är det egentligen sant? Varje år dör tusentals fåglar och fladdermöss i Sverige när de flyger in i vindkraftverkens rotorblad. Förutom de som dör så störs många olika djur av vindkraftverken, till exempel så flyr fiskar när vindkraftverk byggs i vatten och fåglar får sina häckningsplatser förstörda.

Hur påverkar vindkraftverk olika djur?

Allting som vi människor bygger påverkar naturen. När det gäller vindkraftverk så påverkar det flera olika djurgrupper, från fåglar till fiskar. Varje vindkraftverk i Sverige dödar i snitt 2,3 fåglar varje år och då Sverige har över 3000 vindkraftverk blir det mer än 6000 fåglar. Fåglar försöker ofta undvika vindkraftverk vilket gör att de ofta flyger omvägar runt dem med upp till 3 kilometer. När det är regn eller dimma så uppfattar de dock inte alltid vindkraftverken i tid. Då riskerar fåglarna att flyga in i vindkraftverkens turbiner och dö.

Varje år dödar varje vindkraftverk även 2,9 fladdermöss vilket i hela Sverige blir ungefär 9000 fladdermöss per år. Fladdermöss använder sig av ekolokalisering när de flyger och har ofta mindre än en sekund på sig att upptäcka vindkraftverket. Förutom att fladdermöss skadas av att de krockar med vindkraftverken så kan de också drabbas av skador från att flyga i luften runt vindkraftverken. Det kallas barotrauma och beror på att trycket i luften är annorlunda vid vindkraftverken runt omkring vilket gör att fladdermössens lungor kan explodera.

Sveriges vindkraftverk

I Sverige fanns det 3048 vindkraftverk vid slutet av 2014. I slutet av 2015 tror man att det kommer finnas 3260 stycken för att till 2020 öka till runt 9000 stycken.

Foto: Dirk Ingo Franke

Fiskar kan påverkas av de vindkraftverk som är placerade till havs genom att ljudet de ger ifrån sig kan störa dem. Framförallt är det vid själva byggandet som fiskarna kan störas då det är då som ljuden är som högst. Under tiden som byggnationerna pågår flyr fiskarna från området och det finns oftast bara hälften så mycket fisk där som innan. Även när vindkraftverken är färdigbyggda kan de skapa vibrationer i vattnet som man inte riktigt vet om de påverkar fisk.

Vad kan man göra åt det?

Vindkraftverk är en energikälla som inte släpper ut koldioxid vilket är bra då det inte bidrar till växthuseffekten. Därför vore det bra att kunna få vindkraftverken att ha mindre inverkan på naturen. Det första man kan göra för att inte skada djuren är att placera vindkraftverken där det inte rör sig så mycket djur, framförallt fåglar och fladdermöss som är de som skadas mest. Sen skulle det kunna hjälpa att byta färg på dem. Det har visat sig att lila vindkraftverk minskar antalet insekter som flyger vid vindkraftverken, vilket skulle kunna betyda att färre

fladdermöss och insektsätande fåglar flyger i närheten av dem. En annan metod är att stänga av vindkraftverken när det är mycket fåglar eller fladdermöss som flyger förbi. Det skulle kunna gå att ha en form av radar som känner av om det kommer något flygande mot vindkraftverket och då automatiskt stänger av det. Så trots att många djur verkar ta skada av vindkraftverken så finns det saker som går att göra för att vindkraftverken ska fungera bättre ihop med våra vilda djur. Nackdelen med många av de metoder som finns idag är att de minskar lönsamheten av vindkraftverken, vilket gör att de inte alltid används i dag. I framtiden behövs det därför tas fram nya metoder som minskar skadorna på djurlivet samtidigt som de inte minskat lönsamheten.

Vill du veta mer?

Andersson MH, Sigray P, Persson LKG. 2011. Ljud från vindkraftverk i havet och dess påverkan på fisk. Naturvårdsverket.

Björk P. 2015. Hur påverkar vindkraft djurlivet? Självständigt arbete i biologi, Uppsala universitet.

Rydell J, Engström H, Hedenström A, Kyed Larsen J, Pettersson J, Green M. 2011. Vindkraftens effekter på fåglar och fladdermöss - syntesrapport. Naturvårdsverket.